

ОТГОВОРИ

от съдия Стою Згуров-кандидат за член на
ВСС от професионалната квота, на въпроси
поставени от Български институт за
правни инициативи

ОБЩИ ВЪПРОСИ:

ВЪПРОС №1: Каква е Вашата оценка за ефективността на настоящия Висш съдебен съвет за осигуряване и отстояване на независимостта на съдебната власт и отделните магистрати, например като при случаите със съдия Владислава Цариградска, съдия Ивайло Йосифов, прокурор Ивайло Занев, прокурор Иво Илиев, разкритията около кръга на Петьо Петров - „Евроото“ и Мартин Божанов - „Нотариуса“? Какво бихте променили, ако Ви изберат за член на ВСС при изпълнение на тези правомощия и задължения?

ОТГОВОР: Според мен настоящият съдебен съвет е длъжник на магистратската общност, а и на обществото по отношение отстояване на независимостта на съдебната власт и на отделните магистрати, както и по отношение на предприемането на ефективни действия за санкционирането на прояви уронващи престижа на съдебната власт. Следва да се посочи, в интерес на обективността, че действията в насока защита на независимостта на засегнати от неоснователни външни атаки магистрати предприети от Съдийската колегия на ВСС бяха по-последователни и навременни, отколкото тези предприети от ПК на ВСС, изразяващи се предимно в осъждането на „теористичен акт“ срещу бившия главен прокурор (декларация от 19.03.2019г.), въпреки, че и СК на ВСС не намери сили и кураж да стигне до край и да установи кои съдии, ако е имало такива, са били съпричастни към дейността на групите на „Нотариуса“ и „Евроото“, да предприеме съответните дисциплинарни мерки спрямо тях, както и да наложи дисциплинарно наказание на административния ръководител, за който се установи, че е използвал интригантски похвати в комуникацията си със своя заместник. Смятам, че настоящият ВСС действаше по-скоро избирателно, а и реактивно, когато следваше да реагира на подобни данни и сигнали, т.е.

спрямо едни го правеше по-отдадено и охотно, а по отношение на други- едва след нарочно сезиране.

По този повод считам, че приетият от СК на ВСС *Механизъм за действие на Съдийската колегия на ВСС в случаи на засягане на независимостта и/или опит за оказване на натиск върху съдиите* и съда е положителна крачка в правилната посока, но в бъдеще е нужно колегията да бъде по-активна в това направление, като освен реакция на засягането на независимостта на съдията или уронването на престижа на съдебната власт, да настоява повече и да се стреми и към постигането на дисциплиниращ ефект, чрез налагането на съответните наказания за лицата, които са извършили подобни посегателства, особено когато те също са магистрати, било прокурори, следователи или съдии. Именно това е нещото, което бих искал да променя, ако бъда избран за член на ВСС.

ВЪПРОС №2: Какво е Вашето мнение за възможността да бъдат отзовавани изборни членове на ВСС от професионалната квота?

ОТГОВОР: Мнението ми за това предложение е положително. Тук следва да подчертая, че по отношение отзоваването или предсрочното прекратяване на мандата на изборните членове на ВСС от парламентарната квота застъпвам становището, че това не следва да се допуска. Доколкото изборът на съдиите от колегите им да участват в кадровия орган е еманация на съдийското самоуправление и по тази причина, след като избраните не оправдават доверието на общността, то би следвало да съществува механизъм за отзоваването им. Членовете на ВСС от парламентарната квота обаче не са представители на Народното събрание или партиите в кадровия орган, поради което, за да се гарантира независимостта им от тях, те следва да разчитат на непрекъсваемостта на мандата си.

ВЪПРОС №3: На какъв профил и на какви конкретни професионални и морални качества ще държите, когато се наложи да избирате председател на ВКС, председател на ВАС и главен прокурор на Република България във Вашия мандат, ако бъдете избран за член на Висшия съдебен съвет?

ОТГОВОР: Ще държа най-вече на качеството почтеност. То следва да бъде безспорно и доказано в годините от професионалния и житейския път на кандидатите за заемането на най-високите ръководни постове в системата. Важен маркер за пригодността на кандидатите за тези постове е тяхната независимост, която не трябва да приемаме, че съществува по презумпция, а следва да бъде доказана от биографията им. На следващо място ще държа и на наличието на доказан професионализъм от

колегите, които се кандидатира за заемането на тези постове, който би следвало също да е доказан от дейността им преди всичко като редови съдии, прокурори или следователи.

ВЪПРОС №4: Една от широко дискутираните теми в магистратските среди е тази за възнагражденията и начина на определянето им. Какво е Вашето мнение по въпроса - смятате ли, че разликата във възнагражденията между инстанциите е прекомерна? Необходимо ли е законово закрепване на критериите за определяне на възнагражденията на всички нива в системата?

ОТГОВОР: През последното десетилетие ВСС прилагаше линеен подход за актуализация на възнагражденията чрез еднакъв процент за всички нива. Тази практика натрупа известни диспропорции и генерира усещане за съществен дисбаланс в професионалната общност. Понастоящем разликата във възнагражденията на съдиите в различните инстанции не може да се нарече прекомерна, тя е съществена и по-скоро е на път да стане прекомерна.

Като кандидат за член на ВСС отстоявам позицията, че съдиите от по-горните инстанции логично следва да получават по-високи възнаграждения от останалите, но настоящият диапазон между тях не трябва да продължава да се разширява, поне на този етап. Считам, че това действа демотивиращо за магистратите в основата на съдебната пирамида и създава ненужно вътрешносистемно разделение. Необходимо е да бъде преодолявано възникването на недоволство сред колегите, породено от същественото различие в заплащането на съдиите от отделните нива. Намирам, че постигането на по-балансиран нива на възнагражденията ще доведе до по-добра работна среда, по-висока удовлетвореност на съдиите в първоинстанционните и въззивните съдилища, по-нисък кадрови натиск за повишаване в длъжност и респективно – до облекчаване на конкурсните и атестационните процедури и оптимизиране на скоростта на тяхното провеждане.

В рамките на бюджетните правомощия на ВСС бих предложил последователна и разумна финансова политика, насочена към стесняване на „ножицата“ в заплащането.

Стратегическата ми цел е постигането на стабилно и балансирано съотношение във възнагражденията на магистратите. Задълбочаването на диспропорциите не трябва да се допуска занапред, поне в следващите 2-3 години.

За постигането на този баланс ще предложи в рамките на следващите бюджетни години заплатите в системата да не се увеличават с еднакъв процент върху различна основа, а с фиксирани суми.

Последващите актуализации на доходите трябва да се извършват чрез конкретни, равни суми за всяко едно ниво в системата. Това ще предотврати ново лавинообразно натрупване на съществени разлики вследствие на начисляването на проценти върху коренно различни по големина основи. Същевременно регулярно следва да се увеличава размерът на добавките за ранг. По този начин съдиите от първоинстанционните и въззивните съдилища, които са с по-голям стаж и доказани професионални качества, вследствие на което са придобили съответните рангове, ще започнат да получават възнаграждения, доближаващи се в по-голяма степен до тези на съдиите от върховните инстанции – до достигането на съотношение с 20-25 % по-ниски възнаграждения за апелативните съдии, с 30-35 % за окръжните съдии и с 50-55 % за районните съдии, достигнали над 20 години стаж и трети последен ранг. Това са само примерни изчисления, които само илюстрират идеята, която предлагам и разбира се, със сигурност подлежат на проверка и много задълбочено обсъждане в Съвета, ако изобщо бъдат възприети от останалите членове.

ВЪПРОС № 5: При разработването на представената от Вас концепция използвали ли сте система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели?

ОТГОВОР: При разработването на концепцията ми не съм използвал система с генеративен изкуствен интелект или софтуер, базиран на големи езикови модели. Тя е плод на дългогодишните ми наблюдения върху функционирането на съдебната власт и проблемите, пред които е изправена системата, и които не намират своето решение през последните 20 години. Голяма част от изложените тези в концепцията ми са били споделяни от мен публично назад във времето, включително и в интервюта за радио и електронни медии. Поради това, че самата концепция и приложенията ѝ са общо 56 страници, за постигането на максимална точност и рационализация на този труд съм използвал изкуствен интелект само за извършването на проверка за допуснати печатни, правописни и пунктуационни грешки.

ВЪПРОСИ ПО КОНЦЕПЦИЯТА:

ВЪПРОС №1: В мотивите към кандидатурата Ви казвате, че фундаментите се рушат и има процеси, които разяждат съдебната система. И още, че сме „изправени

пред граница, отвъд която до голяма степен мълчанието и бездействието се превръща в съучастие". На стр. 20-21 от концепцията обаче, заявявате, че цялостна проверка за почтеност е ненужна: „нивото на засягане на съдебната система от корупционни практики, поне в съдилищата, не е такова, което да предполага предприемането на подобни крайни мерки“, и подкрепяте само „мек ветинг“ за постъпващите и за административните ръководители. Ако средата се разлага дотолкова, че мълчанието е съучастие, на какви данни се основава преценката, че корупцията не достига ниво, изискващо извънредна мярка? И какво означава уговорката „поне в съдилищата“? Приемате ли, че в прокуратурата нивото е различно? Следва ли да има различен подход при ветинга за съдии и прокурори/следователи?

ОТГОВОР: Не намирам, че е налице противоречие между мотивите ми и изложеното в самата концепция, доколкото това, което съм посочил в мотивите касае отношението на съдията към начина на функциониране на ВСС, който е недопустим и води до разрушаване на фундаментите на съдебната власт. Създаването на отчаяние сред съдийската общност, чувство на безперспективност, постоянното уронване на престижа на съдебната власт, чрез вземането на безпринципни решения, са тези обстоятелства, които според мен разяждат системата, рушат фундаментите ѝ, и по отношение на които са нужни активни съпротивителни действия от страна на съдиите.

Не отричам, че са налице данни за изолирани случаи на корупционни практики в съдилищата, които обаче според мен не обуславят необходимостта от предприемането на толкова крайни мерки каквито биха представлявали реподборът или т.нар. ветинг. Тези мерки ще доведат до създаването на излишни и допълнителни проблеми пред функционирането на съдебната власт и не биха били съответни спрямо нивото на корупция в съда и мястото на България в международната общност. Мнението ми освен това е, че дори да се извърши подобен реподбор не е налице капацитет у никой орган в страната, дори и в такъв на ЕС, който да проведе качествено и обективно такава процедура и от нея накрая да е налице положителен резултат. Данните ми за корупционните прояви в съдебната власт се основават на личните ми наблюдения върху практиката на съдилищата, както и на медийните публикации свързани с тези явления.

Не бих се определил като радетел за провеждането на т.нар. „мек ветинг“, като съм обърнал внимание на този въпрос, доколкото подобна инициатива е залегнала в законодателната програма на правителството и се лансира от министъра на правосъдието. По този повод съм споделил мнението си, че по-

скоро извършването на по-задълбочени проверки по отношение дейността и имуществото на административните ръководители и наред с това на психологическо изследване на новопостъпващите съдии в системата би било достатъчно за гарантиране в бъдеще на абсолютното минимизиране на корупционните прояви сред съдиите.

Уговорката „поне в съдилищата“ означава, че според мен съдейки от изнасяните публично данни за подобни прояви, нивото на засягане на прокуратурата от корупционни практики е доста по-голямо, а това по-скоро предполага и реализирането на различен подход при вентинга за съдии и прокурори/следователи.

Тук искам да добавя и още нещо съществено, което е свързано с този въпрос и което според мен е добре да се отчита от неправителствения сектор и журналистите в страната, когато коментират поведението на съдиите във връзка с посочените по-горе скандални разкрития.

Принцип в дейността на съдията е той да е непредубеден, а това означава, че с поведението си той не следва да дава и поводи да бъде считан за такъв. Когато съдията работи във върховен съд или дори в съд като Софийски градски съд е твърде възможно по отношение на някои аспекти от дейността да речем на групировките на „Нотариуса“, „Пепи Еврото“ и др. да бъде сезиран с конкретно дело, което трябва да реши. В случай, че всички започнем да говорим в медиите по тези теми рискуваме да създадем основания за отправяне към нас на искания за отвод. Поради това, по принцип съдиите не следва да говорят в медиите по въпроси, които биха могли да бъдат поставени за разрешаване пред тях в качеството им на правораздаващи органи. Не отричам правото на съдията да разгласи информация, която е смущаваща и която трябва да бъде оповестена публично, но това следва да се прави много премерено, по изключение и само тогава, когато не би породило основание за съмнение в обективността му по конкретен казус, който може да му бъде възложен.

ВЪПРОС №2: На стр. 33-34 от концепцията Ви предлагате управлението на почивните и учебните бази да бъде отнето от ВКС, ВАС и главния прокурор и централизирано в Пленума на ВСС, като заявявате: *„Неоправдано е с публични средства от бюджета на съдебната власт да се финансират обекти, които се ползват с предимство само от ограничен кръг магистрати“*, а разпределението между съда и прокуратурата е „непропорционално“. Бихте ли дали примери за тази непропорционалност?

ОТГОВОР: Известно ми е, че ВКС и ВАС общо разполагат с четири учебни/почивни бази, ВАС има две - едната в село Лозенец, а другата е

самоковското село **Бели Искър**, като ВКС също има две - морска в **Лозенец** и планинска - "**Паничище**", в местността Зелени преслап в община Сапарева баня.

Прокуратурата на република България разполага с пет бази: Учебен център „Трендафила“, п.п. „Витоша“; Учебна база „Боровец“ - к.к. Боровец“; Почивен дом „Изгрев“, гр. Бяла, област Варна; Учебна база „Цигов чарк“, гр. Батак, Почивна база „Св. Св. Константин и Елена“ в к.к. „Св. Св. Константин и Елена, гр. Варна“.

Общият брой на съдиите понастоящем е 2276, прокурорите са 1567, а следователите 459, т.е. общият брой съдии е по-голям от общият брой прокурори и следователи, но върховните съдилища разполагат е една база по-малко от прокурорите и следователите. Отделно от това, според оповестени публични данни за 2022г. например от бюджета на съдебната власт за поддържане на учебните бази на Върховния касационен съд (ВКС) са били предвидени 1,2 млн. лв., за Върховния административен съд (ВАС) – 1,8 млн. лв., а за прокуратурата – 5,5 млн. лв., т.е. за двете върховни съдилища 3 милиона лева, а за прокуратурата с 1,5 милиона лв. повече. Това разпределение на базите и средствата не ми изглежда пропорционално.

ВЪПРОС №3: На стр. 39-40 от концепцията Ви предлагате служебно прекратяване на всяко командироване над 2 години, изменение на чл. 227, ал. 1 ЗСВ с максимален срок от 24 месеца и отмяна на ал. 2, която допуска безсрочно командироване на незаеят щат — но уточнявате, че тези мерки *„следва да бъдат прилагани единствено след постигането на съществен напредък“* в конкурсите от новия ВСС. Защо точно 24 месеца, а не 6 или 12? И ако командированият съдия е поставен в зависимост от административния ръководител, който *„може по всяко време да прекрати командировката му“*, две години в такава зависимост не са ли вече твърде много?

ОТГОВОР: Особеното в работата на съда е, че повечето искиви производства и наказателни дела не приключват за няколко дни, а за няколко месеца или до 1-2 години. Именно по тази причина не е оправдано съдиите да бъдат командировани за твърде кратки периоди от време, тъй като оправданото очакване от това управленско решение е, командированият да свърши работата, която няма кой да изработи в съответния орган на съдебната власт. Това предполага съдията да има възможността да приключи по-голямата част от разпределените му дела в съда, където е командирован, а не един командирован да провери за редовността на исковата молба, втори да насрочи делото, трети да

го разгледа в открито заседание, а четвърти да напише решението. По този въпрос следва да се има предвид и принципа на неизменност на състава действащ в наказателния процес, който предполага този съдия който е започнал да разглежда делото да го приключи в съответната инстанция. Затова е разумно командироването да продължава толкова, колкото е нужно да завършването на повечето от разпределените му след командироването дела в съответния съд. То обаче не следва да бъде и твърде дълготрайно, за да не се превръща в нелегитимен заместител на кариерното израстване.

По повод на този въпрос бих искал да вметна, че оповестеният на 16.10.2026г. от Министерство на правосъдието проект на ЗИД на ЗСВ макар че предвижда въвеждането на абсолютен 2 годишен краен срок на командированията, не държи сметка за това, че при липсата на приключващи конкурси за повишаване прилагането на този срок ще доведе до много значително затруднение в дейността на съдилищата, които следва да обезпечат незаетите състави с нови командировани магистрати, а при тези условия командироването няма да е чак толкова привлекателно за по-голямата част от работещите в по-долните инстанции. Затова по този въпрос следва да се предприемат действия, но те трябва да бъдат добре обмислени и съчетани с други дълготрайни решения на проблема с провеждането на конкурсите за повишаване.

ВЪПРОС №4: На стр. 13 от концепцията Ви пишете, че прослойката на т.нар. „вечни началници“ се възпроизвежда *„единствено заради законодателните решения на политическата класа и покровителството над нея — най-вече чрез парламентарната квота във ВСС“*, и че въпреки това *„поне СК на ВСС следва да намери вътрешни съпротивителни сили, за да се противопостави на това явление... като не го толерира посредством решенията си за избор на председатели на съдилищата“*. Вътрешната съпротива не е нова — тя съществува и е двата последни състава, но винаги като малцинство. Числено тази съпротива не работи. Вярвате ли, че сега нещо може да се промени?

ОТГОВОР: Да, вярвам. Мисля, че сред кандидатите от професионалната квота, както и сред тези от парламентарната, има немалко достойни кандидати, от които би могло да се формира мнозинство както в СК на ВСС, така и в Пленума, стига последните да получат нужната им подкрепа. Реалистично е да се отбележи, че и сега е твърде възможно това да не се случи. Всичко зависи от активността на съдиите, техният разум и способност им да се ориентират в сложни ситуации, както и разбира се от добрата воля на народните

представители, които ще имат възможността да претворят своите словесни заявки и лозунги за почтеност и реформа, в дела.

С УВАЖЕНИЕ:

**Stoyu
Hristov
Zgurov**

Digitally signed
by Stoyu
Hristov Zgurov
Date:
2026.10.21
10:41:23 +03'00'